

VASEKTOMIE – OPERAČNÍ METODA MUŽSKÉ STERILIZACE

INFORMACE O ZÁKROKU PRO PACIENTY

Co tento zákrok obnáší?

Princip tohoto zákroku spočívá v přerušení obou chámovodů, nejčastěji v oblasti šourku. Tímto zákrokem je trvale znemožněno, aby se spermie po zhojení dostaly do ejakulátu. Jedná se o efektivní a trvalou formu mužské „antikoncepce“. Ve srovnání s operační sterilizací ženy se jedná o rychlejší, jednodušší a především bezpečnější metodu. Vasektomie je vhodná pouze pro muže, kteří děti nyní či v budoucnosti již nechťejí. Hlavním důvodem je fakt, že se jedná o metodu trvalé kontracepce (opětovné spojení chámovodů je komplikované a většinou neúspěšné).

Je vasektomie spolehlivá?

Jedná se o téměř stoprocentní metodu - k selhání dochází v 0,1 % případů. Pro srovnání, při každodenním užívání antikoncepčních tablet dochází k selhání až v 8% (za selhání je považováno otěhotnění v prvním roce aplikace příslušné antikoncepční metody), bariérová ochrana selhává až v 15% případů. Spermicidní přípravky nedokáží zabránit až 30% nechtěných početí.

Jaké jsou alternativy tohoto zákroku?

- Jiné formy antikoncepce

Co bych měl před tímto zákrokem očekávat?

Pokud pravidelně užíváte Anopyrin, Clopidogrel, Warfarin apod., musíte o tom informovat ošetřujícího lékaře. Tyto léky mohou způsobit zvýšené krvácení během operace i po operaci, pokud nejsou včas vysazeny. V některých případech je nutné tyto léky nahradit injekčními preparáty. O této eventualitě je nutné se poradit s vaším praktickým lékařem či kardiologem.

Obvykle si předem, na žádost objednávacího lékaře, zajistíte předoperační vyšetření, na kterém jsou vyhodnocena eventuelně požadovaná laboratorní vyšetření.

Vzhledem k tomu, že zákrok je prováděn v místním umrtvení, je lépe se před výkonem lehce najíst a napít.

Nezapomeňte svého lékaře před operací informovat o možných následujících faktech:

- umělá srdeční chlopeň
- stent koronární arterie
- kardiostimulátor
- umělý kloub
- umělý cévní štěp
- neurochirurgický by-pass
- jiné implantované cizí těleso
- užívání následujících léků na předpis: Acylpyrin, Anopyrin, Aspirin, Godasal, Clopidogrel, Plavix, Kardegic, Aspegic, Micristin, Ibustrin, Ticlid, Tagren, Ipaton Apo-Tic, Plavix, Persantin, Curantyl, Anturan, Aggrenox, Vessel due F.
- alergie lékové i jiné
- jakékoliv abnormality či eventuality

O užívání léků ovlivňujících srážlivost krve je NUTNÉ informovat lékaře ještě před objednáním k zákroku.

Výkon se provádí ambulantně a standardně v místním znecitlivění. Dostavíte se v určený čas na ambulanci, kde bude provedena kontrola splnění (zákonem daných ale i zdravotních) podmínek k provedení výkonu a bude vám vystavena faktura k úhradě zákroku (není hrazen ze zdravotního pojištění). Po zaplacení částky v recepci (hotovost/platební karta), budete odeslán na operační sál. Na výkon je nutno si oholit podbříšek a celý šourek.

Co se bude v průběhu operačního zákroku dít?

Ve valné většině případů je prováděn v lokálním znecitlivění. Anestetikum (Lidocain, Mesocain) je podáno injekčně do podkoží v oblasti třísla a šourku po obou stranách.

Následně se velmi drobným řezem otevře kožní kryt v místě, kde chámovod probíhá těsně pod kůží, chámovod se uvolní a poté přeruší. Průsvit horního konce se uzavře elektrokoagulací a každý konec je pak, pro zvýšení efektu, založen do jiné vrstvy podkoží. Celá operace trvá cca 20 - 30 minut (dle lokálních podmínek – dosažitelnosti chámovodů). Ranky na šourku se uzavřou 1-2 vstřebatelnými stehy.

Co se bude dít bezprostředně po zákroku?

V následujících dnech se v oblasti šourku a třísla může objevit zvýšená citlivost, nebo drobný hematom (podlitina) či otok. Tomuto jevu se dá velmi úspěšně zabránit nošením pevného spodního prádla po dobu alespoň jednoho týdne od zákroku. Pacientům je doporučeno, aby se alespoň týden vyhýbali zvýšené fyzické námaze.

Abyste vy i ošetřující personál byli správně informováni, měli byste:

- se zeptat, zda se podařilo to, co bylo v plánu
- informovat lékařský personál o případných potížích
- zeptat se co můžete a nemůžete dělat
- položit všechny otázky, které máte na srdci a na cokoli se zeptat zdravotnických pracovníků a členů lékařského týmu
- zapamatovat si (a porozumět) proč byla operace provedena, jak dopadla a co bude následovat

Jaká jsou pooperační rizika či komplikace?

Běžné (> 10% zákroků tohoto typu)

- Malý krevní výron v podkoží, otok šourku - mohou trvat několik dnů
- Malý žlutavý výtok z rány – může trvat několik dnů
- Krev ve spermatu po několik prvních ejakulací
- Zákrok je nutno považovat se nezvratný – i když by se podařila obnovit průchodnost chámovodu, není to vždy efektivní k dosažení plodnosti, zvláště pokud od vasektomie uplyne doba delší než 7 let
- Po operaci musí být dostatečné množství ejakulací, dokud se ve dvou po sobě následujících vzorcích neprokážou pohyblivé spermie
- Do této doby je nutno používat antikoncepci
- Chronická bolest v šourku (10-30%) nebo spermatický granulom (měkký uzlík v místě operace)

Výjimečné (2-10% zákroků tohoto typu)

- Významné krvácení nebo krevní výron vyžadující operační revizi
- Zanícení rány nebo zánět varlete, nadvarlete vyžadující léčbu antibiotiky

Vzácné (mohou nastat při <2 % zákroků tohoto typu)

- Časný selhání metody v dosažení sterility (1 případ z 250-500)
- Znovuspojení obou konců chámovodu po již negativním průkazu spermií, s následkem oplodnění/těhotenství v pozdějším období (1 případ ze 4000)
- Není prokázáno, že by vasektomie byla jakýmkoliv dlouhodobým zdravotním rizikem (např. pro vznik rakoviny varlete nebo prostaty)
- Infekce nebo krvácení v místě operace vyžadující operační revizi

Nemocniční infekce

- Kolonizace s MRSA (0,9 % - 1 ze 110)
- Střevní infekce clostridium difficile (0,01 % - 1 z 10 000)
- Krevní infekce MRSA (0,02 % - 1 z 5 000)

Míry infekce z nemocnice mohou být vyšší u vysoce rizikového pacientu, například s dlouhodobými drenážemi, po předcházející infekci, po delší hospitalizaci nebo po četných hospitalizacích.

Co bych měl po návratu domů očekávat?

Při odchodem z nemocnice byste měli:

- Dostat doporučení ohledně domácí rekonvalescence

- Zeptat se, kdy se můžete vrátit k běžné aktivitě, jako je práce, cvičení, jízda v autě, domácí práce
- Obdržet kontaktní číslo, pokud byste měli nějaké dotazy po návratu domů či potíže
- Zeptat se na termín a místo následující kontroly (nemocnice nebo váš ošetřující lékař)
- Ujistit se, že máte povědomí o důvodu, průběhu a výsledku operace, o výsledcích vyšetření či o odběru tkání nebo orgánů.

Rána by měla být čistá a suchá po celých 24 hodin. Pokud se na ní pak nalepí oblečení, dá se odstranit po krátké koupeli nebo sprše. Dokud se tato oblast nezahojí, neměli byste se dlouho koupat nebo sprchovat, stehy by se tím příliš rychle rozpustily a mohlo by to vyvolat infekci a špatné hojení. Po několik prvních dnů může být šourek a třísla lehce necitelné a oteklé, nebo naopak se v oblasti šourku a třísla může objevit zvýšená citlivost, nebo drobný hematom (podlitina) či otok. Tomuto jevu se dá velmi úspěšně zabránit nošením pevného spodního prádla po dobu alespoň jednoho týdne od zákroku. Pacientům je doporučeno, aby se alespoň týden vyhýbali zvýšené fyzické námaze.

Asi 14 dní, nebo dokud nezmizí jakékoli problémy, byste se měli vyhýbat sexuálnímu styku.

Na co ještě bych si měl dávat pozor?

Pokud se vyskytnou četnější problémy, horečka, zarudnutí, pulzace či sekrece z rány navštivte svého ošetřujícího lékaře.

Je potřeba něco zdůraznit?

- Jak poznám, že byl zákrok úspěšný?
Pacientům doporučujeme do třech měsíců od operace používat bariérovou či jinou relativně spolehlivou metodu antikoncepce, optimálně kombinovanou. Po 8 a 12 týdnech po operaci je zkontrolován ejakulát pod mikroskopem, a pokud v něm již nejsou přítomny žádné spermie, je potvrzen žádoucí efekt operace.
- Jaké jsou výhody vasektomie?
Již dále nemusíte myslet na další antikoncepční metody. Mimo jiné, sterilizace ženy je zákrok mnohem náročnější, s vyšším výskytem závažnějších komplikací.
- Jaké jsou nevýhody vasektomie?
Především se jedná o dobu zhruba 3 měsíců, kdy nelze zcela vyloučit přítomnost spermií v ejakulátu.
Výjimečně se z největší přednosti vasektomie může stát největší problém. Například při změně životního partnera či životní situace. Po zákroku též nelze zcela vyloučit přítomnost nepříjemných pocitů v šourku. V dotazníkových šetřeních (takto získané údaje bývají velmi zkreslené) uvedlo občasný nepříjemný pocit v šourku 12-52% mužů, kteří vasektomií v minulosti podstoupili, u 97 % těchto mužů uváděné symptomy neměly vliv na kvalitu života.
- Bude mít vasektomie vliv na mé libido a můj sexuální život?
V žádném případě. Pohlavní hormon testosteron, který je ve varlatech tvořen proniká do krve jako před operací v nezměněném množství. (Některé odborné publikace výjimečně uvádějí pomalé jizvení tkáně varlat, což by teoreticky k poklesu produkce testosteronu vést mohlo. Tato hypotéza nebyla dosud potvrzena.) Množství ejakulátu se též významně nezmění, ovšem jsou známy případy, kdy muži po zákroku udávali až 30% pokles objemu ejakulátu. (Je nutné si uvědomit, že množství ejakulátu kolísá v závislosti frekvence styku, či dle intenzity sexuálního vyvrcholení, vliv má i strava a další faktory.) Podobné je to i s kolísáním intenzity sexuálního prožitku, který může být ovlivněn v podstatě čímkoliv, co styku předchází, či se při něm odehraje.
- Kam se spermie ztratí?
Spermie jsou velmi citlivé na okolní podmínky a v zaslepeném chámovodu rychle odumírají, rozpadají se a jsou následně vstřebány.

Co bych měl ještě o vasektomii vědět?

Především si musíte uvědomit, že se jedná o metodu trvalé a nevratné (resp. vratné s velmi chabými výsledky) sterilizace. I přesto, že legislativně není nutný souhlas partnera, je

vhodné, či přímo etické, aby byl k vašemu postupu vstřícný. Jelikož nemožnost mít další potomky ovlivní vás oba, měl (měli) byste k rozhodnutí dojít společně, po dostatečném zvážení všech pro i proti.

Jak bych měl tyto informace využít?

Děkujeme, že jste si přečetli tento dokument. Pokud souhlasíte s naplánovaným postupem, je nutné podepsat formulář informovaného souhlasu, který zůstane uložen v nemocnici, jako součást zdravotní dokumentace. Máte právo na jednu kopii tohoto informovaného souhlasu.